

Lasten kommunikointitaitojen kysely – CCC-2

Ulkomaisten kommunikointitaitoja arvioivien menetelmien soveltaminen suomen kieleen ja kulttuuriin on pitkäkestoista työtä. CCC-2:n suomalaista versiota on muokattu useita vuosia. Projektin aikana on tehty myös tutkimusta CCC-2:n toimivuudesta. Tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että seulontamenetelmä toimii luotettavasti lasten kommunikointitaitojen profiloinnissa ja erottelussa.

CCC-2:n (Children's Communication Checklist, 2. versio, Bishop, 2003) tarkoituksena on: "seuloa lapset, joilla saattaa olla kielellinen häiriö ja jotka tulisi lähettää tarkempaan tutkimukseen joko puheterapeutille tai psykologille sekä tunnistaa kielenkäytön pragmaattiset häiriöt niillä lapsilla, joilla on jo todettu kommunikointivaikeuksia ja lisäksi auttaa tunnistamaan lapset, jotka vaativat tarkempia tutkimuksia autismikirjon häiriöepäilyn vuoksi."

Kysely soveltuu vähintään 4-vuotiaille lapsille, jotka puhuvat lausein. Lomakkeen voi täyttää lapsen vanhempi ja lisäksi ammattihenkilö, joka on tuntenut lapsen vähintään kolmen kuukauden ajan (esimerkiksi lastentarhanopettaja, opettaja jne.). Näin saadaan kuva lapsen taidoista eri ympäristöissä. Kyselylomake koostuu kymmenestä osa-alueesta (asteikosta) (ks. taulukko).

Jokainen osa-alue sisältää seitsemän väittämää, joista viisi käsittelee kommunikointitaitojen vaikeuksia ja kaksi vahvuuksia. Väittämiä on lomakkeessa yhteensä 70, ja ne ovat satunnaisessa järjestyksessä. Ensimmäiset 50 väittämää käsittelevät vaikeuksia ja seuraavat 20 vahvuuksia. Arviointiasteikko on esitetty siten, että kyseinen piirre esiintyy 0 = vähemmän kuin kerran viikossa (tai ei koskaan), 1 = ainakin kerran viikossa, mutta ei joka päivä, 2 = kerran tai kahdesti päivässä, 3 = useita kertoja (enemmän kuin kah-

A	Puhe	F	Stereotyyppinen kieli
B	Syntaksi	G	Kontekstin käyttö
C	Semantiikka	H	Ei-kielellinen kommunikointi
D	Koherenssi	I	Sosiaaliset suhteet
E	Epäsopiva puhetapa	J	Mielenkiinnon kohteet

CCC-2:n osa-alueet

desti) päivässä (tai aina). Vahvuuksien kohdalla pisteet käännetään siten, että 3 tarkoittaa vahvuutta ja 0 vaikeutta.

Ensimmäiset neljä osa-alueetta (A: puhe, B: syntaksi, C: semantiikka ja D: koherenssi) arvioivat kielen rakennetta, sanavarastoa ja keskustelutaitoja. Lapsilla, joilla on kielellinen erityisvaikeus (SLI), on usein vaikeuksia näillä kaikilla osa-alueilla. Seuraavat neljä osa-alueetta (E: epäsopiva puhetapa, F: stereotyyppinen kieli, G: kontekstin käyttö ja H: ei-kielellinen kommunikointi) kattavat kommunikointitilanteeseen liittyviä piirteitä, jotka eivät yleensä tule esiin perinteisissä testeissä. Ne voivat kuitenkin tuottaa vaikeuksia lapsille, joilla on pragmaattisia vaikeuksia. Osa-alueet I (sosiaaliset suhteet) ja J (mielenkiinnon kohteet) puolestaan viittaavat autismikirjon häiriön oireisiin.

CCC-2:n tulkinta ja käyttö

Seulontatarkoituksessa CCC-2:n kahdeksaa ensimmäistä (A-H) osa-alueetta voidaan käyttää apuna tunnistettaessa lapsia, joilla esiintyy kliinisesti merkittäviä kommunikointivaikeuksia. Kyseisistä osa-alueista lasketaan yleinen kommunikointitaitojen yhteispistemäärä (The General Communication Composite = GCC), jonka avulla voidaan määrittellä kommunikoinnin taso. Testissä voidaan laskea myös sosiaalisen vuorovaikutuksen poikkeaman yhdistelmäpistemäärä (The Social Interaction Deviance Composite = SIDC), joka lasketaan vähentämällä E, H, I ja J osa-alueiden summapistemäärästä osa-alueiden A, B, C ja D summapistemäärä (ks. taulukko). Tämän yhdistelmäpistemäärän avulla voidaan tunnistaa lapset, joilla on autismille tyypillinen kommunikointiprofiili. CCC-

Yliherva Anneli

KUVA SOILE LOUKUSAN KOTIALBUMISTA

Loukusa Soile.

KUVA RAIJA VÄISÄSEN KOTIALBUMISTA

Väisänen Raija

KUVA MARJA-LEENA HAAVISTON KOTIALBUMISTA

Haavisto Marja-Leena

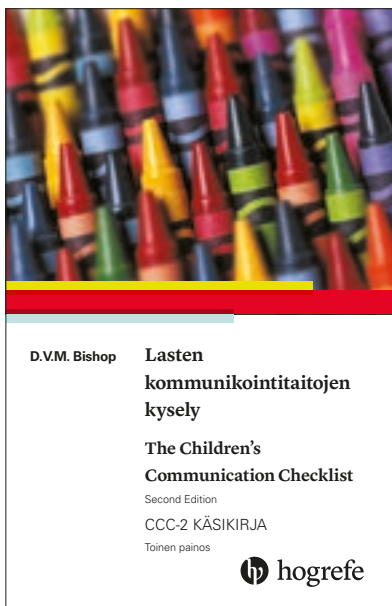
2:a ei voi käyttää autismin-
kirjon häiriön diagnosoi-
miseen, mutta jos lapsella
on sekä huomattavan
heikot pisteet pragmaat-
tista kielitaitoa arvioivissa
osa-alueissa että viitteitä
vaikeuksiin asteikoilla I ja
J, tutkimuksia tulee jatkaa
autismikirjioon kuuluvan
häiriön epäilyn vuoksi.

Englantilaisten nor-
mien perusteella GCC:n
kielellisten ongelmien
normipisteraja on alle 55
pistettä. SIDC-pisteet ovat
kliinisesti merkittäviä, jos
lapsi saa 0 pistettä tai mi-
nuspisteitä. SLI-lapset ei-
vät juuri koskaan saa SI-
DC:ssä alle 0 pistettä, mi-
kä puolestaan on tyypil-
listä lapsille, joilla epäillään kielen pragmaat-
tista häiriötä tai autismikirjon häiriötä
(Bishop, 2003). Kliinisessä työssä suositellaan
käytettäväksi skaalattuihin normipisteisiin
perustuvia persentilejä. Alle 15 persenttiin
sijoittuvat pisteet kommunikointitaidoissa
ovat kliinisesti merkittäviä, ja lapsi voi tarvi-
ta lisätutkimuksia.

Kliinisessä työssä on mahdollista pyytää
vanhempia, erityisopettajia ja muita lapsen
ainakin kolme kuukautta tunteneita henki-
löitä täyttämään CCC-2:n jo ennen tutkimuk-
siin tuloa. Näin saadaan etukäteen kuva siitä,
mihin osa-alueeseen lapsen ongelmat kom-
munkoinnissa painottuvat eri tilanteissa ja
on helpompi valita sopivat arviointimenetel-
mät.

Tällä hetkellä CCC-2:n suomalainen versio
sisältää viitearvot ikäryhmille 4–9 vuotta.
Tavoitteena on kerätä aineisto myös ikäryh-
mistä 10–16 vuotta, jonka jälkeen on mah-
dollista laskea ikänormit suomalaisille lap-
sille.

CCC-2-arviointia on käytetty tutkimuk-

sisä sekä ulkomailla
että kotimaassa. Suo-
malaisissa tutkimuk-
sissa CCC-2 on todet-
tu toimivaksi seulon-
tamenetelmäksi
esimerkiksi ADHD-
oireyhtymässä (Väisä-
nen ym., 2014a,b; Nis-
silä, 2015) sekä kes-
koslapsilla ja lapsilla,
jotka ovat kärsineet
kasvuhäiriöstä sikiö-
kaudella (Kemppai-
nen, 2014; Partanen
ym., 2015). Myös ai-
kaisempi versio, CCC
(Children's Communi-
cation Checklist) mit-
tasi hyvin normaalisti
kehittyneiden
3–6-vuotiaiden lasten

kommunikointitaitoja (Yliherva ym., 2009).

CCC-2 Suomessa

Uskomme, että CCC-2 osoittautuu hyödylli-
seksi työkaluksi paitsi puheterapeuteille myös
muille lasten kanssa työskenteleville ammat-
tihenkilöille. Esimerkiksi erityisopettaja voi
tehdä seulonnan, mikäli epäilee ongelmia
lapsen kommunikointitaidoissa. Tällaisessa
tilanteessa kannattaa pyytää myös vanhem-
pia täyttämään kyselylomake. Ongelmata-
pauksissa tulee konsultoida terveydenhoidon
ammattihenkilöitä, jotta lapsi pääsee tarpeel-
isiin jatkotutkimuksiin ajoissa.

CCC-2-seulontamenetelmää voi tilata Ho-
grefe Psykologien Kustannuksesta. Materi-
aaliin kuuluu käsikirja ja lomakkeet (kysely-
ja yhteenvetolomakkeet). Lisäksi materiaalin
hankkineella on oikeus käyttää kustantajan
pisteytysohjelmaa kustantajan verkkosivus-
tolla. Verkossa oleva pisteytyspohja on nopea
täyttää ja sen voi tulostaa. Sähköiseen loma-
kepohjaan ei lisätä henkilötietoja tietosuojan

vuoksi, mutta tarkka elinikä (vuodet ja kuu-
kaudet) tarvitaan, jotta pisteytys voidaan
tehdä.

Koska CCC-2-menetelmä on osoittautunut
erottelemaan hyvin eritasoisia kommuni-
kointiongelmiä, se lisää myös kliinisen pää-
töksenteon luotettavuutta. Kyselylomakkeen
käyttäminen ei kuitenkaan koskaan korvaa
puheterapeutin tekemää kliinistä tutkimus-
ta, vaan se on osaltaan antamassa tietoa si-
tä, miten lapsen kommunikointitaidot näyt-
täytyvät arkipäivän tilanteissa.

Lähteet

Bishop, D. V. M. (2015). *The Children's
Communication Checklist version 2 (CCC-2), Lasten
Kommunikointitaitojen Kysely, toinen painos* (Yliherva,
A., Loukusa, S., & Väisänen, R., Trans.) Helsinki:
Högrefe Psykologien Kustannus Oy. (Original work
published in 2003.)

Kemppainen, E. (2014). *Kielellinen ja pragmaattinen
suoriutumisen ennenaikaisina syntyneillä lapsilla 5–6
vuoden iässä CCC-2-menetelmällä arvioituna. Pro
gradu -tutkielma. Oulun Yliopisto, humanistinen
tiedekunta, logopedia.*

Nissilä, K. (2015). *Pragmaattiset taidot kouluikäisillä
lapsilla, joilla on aktiivisuuden ja tarkkaavuuden
häiriö. Pro gradu -tutkielma. Oulun Yliopisto,
humanistinen tiedekunta, logopedia.*

**Partanen, L., Heikkinen, M., Olsén, P., Mäkilallio,
K., Korkalainen, N., Heikkinen, H. & Yliherva,
A.** (2015). Communication profile of primary
school-aged children with fetal growth restriction.
Käsikirjoitus lähetetty lehteen arvioitavaksi.

**Väisänen, R., Loukusa, S., Moilanen, I. & Yliherva,
A.** (2014a). Language and pragmatic profile in
children with ADHD measured by Children's
Communication Checklist 2nd edition. *Logopedics
Phoniatrics Vocology*, 39, 179–187.

**Väisänen, R., Loukusa, S., Moilanen, I. &
Yliherva, A.** (2014b). ADHD-lasten kielelliset ja
kielenkäyttötaidojen pragmaattiset vaikeudet. *Best
Practice*, joulukuu, 18–19.

**Yliherva, A., Loukusa, S., Väisänen, R., Pyper,
A. & Moilanen, I.** (2009). Development of
communication skills in Finnish pre-school children
examined by the Children's Communication
Checklist (CCC). *Child Language Teaching and
Therapy*, 25, 235–249.